

טבלאות עזר של מסקנות הגמרא ללימוד ברכות דף טו

ערך הרב חנניה מלכה

נושא הסוגיא כיצד מיישבים את שיטת רבי יהודה ורבי יוסי לגבי אדם שלא השמיע לאוזנו בקריאת שמע עם ברייתות ומשניות אחרות בנושא		
הקורא את שמע ולא השמיע לאזנו	רבי יהודה יצא (אפשר להבין לכתחילה ואפשר להבין בדיעבד)	רבי יוסי אומר: לא יצא. (גם בדיעבד – ק"ש מצווה מהתורה)
זו המשנה הבסיסית שאליה משווים את כל המקורות הבאים שהעיסוק המרכזי הוא הנסיון להבין האם לרבי יהודה אדם שלא השמיע לאוזנו יצא ידי חובה לכתחילה או בדיעבד.		
חרש המדבר ואינו שומע – לא יתרום, ואם תרם – תרומתו תרומה. (כלומר יוצא בדיעבד)	אם תבין שלרבי יהודה יוצא בדיעבד בק"ש יוצא גם כאן. ואם תבין ששיטת רבי יהודה שיוצא לכתחילה משנה זו אינה כמותו אלא כרבי יוסי.	זו ברכה שהיא מדרבנן ולכן יצא בדיעבד.
לא יברך אדם ברכת המזון בלבו, ואם בירך – יצא, (כלומר בדיעבד יוצא).	אם תבין שלרבי יהודה יוצא בדיעבד זו שיטתו. ואם תאמר שלשיטתו לכתחילה יוצא הוא אמר משנה זו כרבי רבי אלעזר בן עזריה שרק בדיעבד יוצא.	זה לא יכול להיות רבי יוסי שלשיטתו בדאורייתא לא יוצא גם בדיעבד.
רבי יהודה בריה דרבי שמעון בן פזי: חרש המדבר ואינו שומע תורם לכתחילה,	אם תבין שלרבי יהודה יוצא בדיעבד ברייתא זו היא כדעת רבי מאיר שיוצא לכתחילה. ואם תבין שלרבי יהודה יוצא לכתחילה ברייתא זו כשיטתו.	זה לא יכול להיות כשיטת רבי יוסי הסובר שרק בדיעבד יוצא ולא לכתחילה.
הכל כשרים לקרות את המגילה חוץ מחרש שוטה וקטן,	אם תבין שלרבי יהודה יוצא בדיעבד גם כאן יוצא בדיעבד לשיטתו. ואם תבין שלרבי יהודה יוצא לכתחילה משנה זו אמר בשם רבו ראב"ע שיוצא בדיעבד.	ניתן להעמיד משנה זו כרבי יוסי שגם בדיעבד לא יוצא.
רב חסדא הלכה למעשה כרבי יהודה שלכתחילה ישמיע לאוזנו ובדיעבד אם לא השמיע לאוזנו יצא לשון השו"ע: או"ח סב, ג: צריך להשמיע לאזנו מה שמוציא בפיו, ואם לא השמיע לאזנו, יצא ובלבד שיוציא בשפתיו. לרב יוסף רק בק"ש רבי יוסי ורבי יהודה חלוקים אבל בשאר המצוות לכולם יוצאים ידי חובה בדיעבד.		

לימודים נוספים לגבי דיני ופרשיות ק"ש	
אמר רבי טבי אמר רבי יאשיה	הלכה כדברי שניהם להקל. שלא השמיע לאוזנו יצא כרבי יהודה. ושלא דקדק באותיותיה יצא כרבי יוסי.
תני רבי אושעיא קמיה דרבא:	מהמילה וכתבתם שצריך לכתוב כתיבה תמה כלומר את כל הפרשה גם את הצוואות שבה. בניגוד לפרשת סוטה שלא כותב שם את הצוואות.
תני רב עובדיה קמיה דרבא:	ולמדתם – שיהא למודך תם, שיתן ריוח בין הדבקים.
רבי חמא ברבי חנינא:	כל הקורא קריאת שמע ומדקדק באותיותיה – מצננין לו גיהנם,